

Sygn. akt V ACa 638/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Katarzyna Przybylska (spr.)
Sędziowie:	SA Maria Sokołowska SA Jacek Grela
Protokolant:	st. sekr. sąd. Magdalena Tobiasz - Ignatowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2014 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.
przeciwko A. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 22 stycznia 2014 r. sygn. akt VI GC 52/13

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

W pozwie z 4 lutego 2013 r. powód (...) sp. z o.o. w K. wniosła o zasądzenie od pozwanego A. M. kwoty 701.370,49 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wskazał, iż pozwany działając wspólnie i w porozumieniu z T. W., wyrządził powódce czynem niedozwolonym (oszustwem) szkodę. Obaj ponoszą solidarną odpowiedzialność. W takiej sytuacji wybór podmiotu zobowiązanego do naprawienia szkody należy do powoda. Wysokość szkody powódka obliczyła na kwotę 701.370,49 zł. Na kwotę tę składają się: 506.987,50 zł z tytułu zapłaconych należności w oparciu o tzw. „puste faktury”, 194.382,99 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek na 20.11.2012 r.

Pozwany A. M. na rozprawie 4 kwietnia 2013 r. wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia do kwoty 404.480,421 zł. W piśmie z 15 kwietnia 2013 r. pozwany wskazał, że wszystkie roboty i usługi zostały faktycznie wykonane, nie było tzw. pustych faktur.

Pozwany wniósł o zawiadomienie o toczącym się procesie T. W.. Przypozwany nie zgłosił interwencji ubocznej.

Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z 22.01.2014 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 571.619,95 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1.02.2013 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania w sprawie.

Swoje orzeczenie oparł na następujących ustaleniach.

Pozwany A. M. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą P. C. L. A. M. oraz jest współnikiem (...) spółka cywilna A. M., M. Ł.. Pozwany jest także jednym ze współników Grupy (...) sp. z o.o.

Pozwany był bliskim znajomym T. W. – wiceprezesa zarządu powoda. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej, pozwany wystawiał i przedkładał do zapłaty (...) sp. z o.o. faktury za rzekomo wykonane prace i usługi.

W latach 2010 – 2011 (...) s.c. wystawiła łącznie 8 faktur VAT:

- nr (...) z 15.04.2010 r. za wynajmem interaktywnego systemu multimedialnego na 12.200,00 zł;
- nr (...) z 19.05.2010 za wynajmem, montaż i obsługę reklam interaktywnych dla punktów dystrybucyjnych S. na 36.600,00 zł;
- nr (...) z 22.06.2010r. za druk prospektów w języku rosyjskim, na 6.710,00 zł;
- nr (...) z 28.06.2010 r., za organizację stoiska dla powoda na targach, na kwotę 13.420,00 zł;
- nr 19/MAG.2010 z 16.09.2010 r., za projekt, wydruk i montaż reklamy (...) C. i wykonanie konstrukcji, na 18.300,00 zł;
- nr (...) z 26.10.2010 r., za wynajmem podłóg interaktywnych, na 7.320,00 zł;
- nr (...) z 01.12.2010 r., za organizację i obsługę stoiska na konferencji, wynajmem podłogi interaktywnej na konferencję, projekt oraz wykonanie banneru i standu reklamowego, na 21.594,00 zł;
- nr (...) z 24.02.2011 r. za organizację szkolenia z materiałami na 59.040,00 zł.

Odbiór faktur pokwitował T. W., a na odwrocie zlecił zapłatę kwot z nich wynikających. Pod względem rachunkowym zostały sprawdzone przez J. G. (1) – dyrektora finansowego.

Należności wynikające z tych faktur zostały zapłacone przez powoda. Przelewów dokonywał A. P..

Wymienione w tych fakturach prace i usługi nigdy nie były wykonane.

W latach 2007-2010 firma P. C. L. wystawiła łącznie na rzecz powoda 33 faktury:

- nr (...) z 07.12.2007 r. za matę do masażu na 2.800,00 zł;
- nr (...) z 21.12.2007 r. za usługę spedycyjną na 7.564,00 zł;
- nr (...) z 28.04.2008 r. za użyczenie powierzchni magazynowej na 18.300,00 zł;
- nr (...) z 30.05.2008 r. za udostępnienie powierzchni wystawowej, na 9.760,00 zł;

- nr (...) z 19.06.2008 r. za wykonanie projektu billboardu i wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 9.516,00 zł
- nr (...) z 23.07.2008 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 01.09.2008 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 01.10.2008 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 10.11.2008 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 13.11.2008 r. za przygotowalnia, wydruk ulotek reklamowych na 28.870,50 zł;
- nr (...) z 01.12.2008 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 07.01.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 14.01.2009 r. za promocję marki, projekt M. P. Ś. na 18.300,00 zł;
- nr (...) z 02.02.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 02.03.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu na 5.856,00 zł
- nr (...) z 05.03.2009 r. za projekt graficzny zgodnie z umową, wydruk na foli wodoodpornej na 5.185,00 zł;
- nr (...) z 09.03.2009 r. za refakturowanie kosztów montażu planszy reklamowej, wynajęcie powierzchni reklamowej na 3.660,00 zł;
- nr (...) z 30.03.2009 r. za wydruk na foli wodoodpornej na 3.660,00 zł;
- nr (...) z 01.04.2009 r. za refakturowanie kosztów montażu planszy reklamowej, wynajęcie powierzchni reklamowej na 17.690,00 zł;
- nr (...) z 02.04.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 04.05.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej zgodnie z umową na 15.250,00 zł;
- nr (...) z 04.05.2009 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 01.06.2009 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 01.06.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej zgodnie z umową na 15.250,00 zł;
- nr (...) z 02.07.2009 r. za wynajem powierzchni billboardu zgodnie z umową na 5.856,00 zł;
- nr (...) z 02.07.2009 r. za wynajem powierzchni reklamowej zgodnie z umową na 15.250,00 zł;
- nr (...) z 11.09.2009 r. za usługę transportową na 4.880,00 zł;
- nr (...) z 05.01.2010 r. za demontaż kostki brukowej i wywóz gruzu na 12.200,00 zł;
- nr (...) z 06.01.2010 r. za roboty ziemne na 16.226,00 zł;
- nr (...) z 17.06.2010 r. za wykonanie projektu, montaż konstrukcji na 18.300,00 zł;
- nr (...) z 30.06.2010 r. za wynajem podłogi interaktywnej S. na 12.200,00 zł;
- nr (...) z 25.10.2010 r. za projekt jazu w A. na 20.740,00 zł;

- nr (...) z 26.10.2010 r. za wynajmem busa do transportu na 7.930,00 zł.

Także te faktury zostały odebrane przez T. W.. Na odwrocie faktur T. W. poczynił odręczne zapiski i zlecił ich wypłatę. Zostały zapłacone przez powoda, mimo że usługi wynikające z faktur nigdy nie zostały wykonane na rzecz powoda. Faktury były sprawdzone pod względem rachunkowym przez dyrektora finansowego J. G. (1). Wypłaty zatwierdził A. P.. Obaj byli prokurentami powoda.

(...) nie wykonywał dla powoda żadnych projektów reklamowych. K. K. – pracownik powoda odpowiedzialny za działania związane z reklamą i marketingiem nie wiedziała o współpracy (...) sp. z o.o. z (...). K. K. nie dostarczała A. M. żadnych materiałów, danych ani informacji dotyczących produktów powoda. Nie zamawiała też materiałów reklamowych u pozwanego W powodowej spółce brak jakichkolwiek dokumentów potwierdzających wykonanie usług, inaczej niż w przypadku innych zleceń dokonywanych przez powoda firmom zewnętrznym.

Powód nigdy nie wynajmował od P. C. L. żadnej powierzchni reklamowej. Pracownicy powoda nie posiadali wiedzy o miejscu, w którym miałyby się znajdować taka powierzchnia reklamowa.

Powód nie był zaangażowany w realizację projektu o nazwie M., ani nie zlecał (...) wykonania konstrukcji. Nie korzystał także z podłogi interaktywnej.

M. R. od 2007 r. jest zatrudniony u powoda, od maja 2010 r. na stanowisku kierownika sprzedaży. Nie słyszał o świadczeniu usług marketingowych na rzecz powoda przez firmy pozwanego.

K. K. zajmowała się także organizowaniem udziału powoda na targach. Nie brała udziału w targach w K. i nie zamawiała na te targi reklamy interaktywnej, nie zlecała także tłumaczenia na język obcy.

Do 2011 r. K. K. nie widziała przedmiotowych faktur podpisanych przez T. W.. Dopiero pod koniec 2011 r. przedstawiono jej te faktury i zapytano czego dotyczą.

M. do masażu była prezentem dla odchodzącego prezesa M. S..

A. M. nie wykonywał także na rzecz powodowej spółki żadnych robót ziemnych, ani prac związanych z demontażem kostki brukowej i wywozu gruzu z terenu powodowej spółki. Powódka nie wynajmowała również od pozwanego powierzchni magazynowej.

Powód brał udział w projekcie jazu w A.. Projekt ten obsługiwali M. R. i C. B.. Powód współpracował przy tej inwestycji z T. B., a nie z firmą pozwanego. (...) nie uczestniczyło w tym projekcie.

Faktury dotyczące transportu i spedycji nie są opisane przez osobę zatrudnioną w dziale transportu u powoda. Usługa transportowa powinna być wpisana do systemu transportowego S.. Z magazynu powoda nie były wydawane żadne materiały w związku z realizacją tych usług.

W powodowej spółce była zasada, iż ta osoba, która składa zamówienie, dokonuje akceptacji faktury.

Pismem z dnia 29 listopada 2012 r. pozwany został wezwany do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem w terminie 14 dni od otrzymania wezwania. Termin ten upłynął bezskutecznie.

W okresie od 3 października 2011 r. do 13 października 2011 r. została przeprowadzona u powoda kontrola działu księgowości i został sporządzony raport. W dniu 3 października 2011 r. M. Z. dostała od prezesa powoda maila z załączonymi trzema fakturami w celu ich weryfikacji i sprawdzenia, czy usługi zostały wykonane. Okazało się, że usługi nie były wykonane. Następnie otrzymała do sprawdzenia więcej faktur. M. Z. ustaliła, że powódka zapłaciła faktury za niezrealizowane usługi przez firmy pozwanego. Faktury były podpisane przez T. W.. Mimo żądania prezesa, T. W. nie przedstawił żadnych umów, zleceń, czy korespondencji mailowej. Dysk z komputera T. W. został zabezpieczony

podczas kontroli i nie było na nim żadnych informacji dotyczących transakcji wynikających ze spornych faktur, ani o współpracy z pozwanym.

W wyniku tej kontroli w powodowej spółce nastąpiły zmiany personalne – 17 października 2011 r. został zwolniony prokurent i dyrektor finansowy J. G. (1), a 18 października 2011 r. podjęto uchwałę o odwołaniu T. W. z funkcji członka zarządu powoda.

W dniu 22 stycznia 2013 r. powód złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2013 r. Prokuratura Rejonowa w (...) przedstawiła pozwanemu A. M. zarzuty dotyczące popełnienia przestępstwa m. in. z art. 296 § 1 i k.k. w zb. z art. 286 § 1 k.k. i art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 62 § 2 k.k.s. w zb. z art. 271 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 8 § 1 k.k.s. w zw. z art. 65 § 1 k.k. W dniu 17 czerwca 2013 r. wydano postanowienie o uzupełnieniu zarzutów.

Zarzutami były objęte przedmiotowe faktury.

Zarzuty zostały przedstawione także T. W. i J. G. (1).

Przed Sądem Okręgowym w Ł. toczy się sprawa z powództwa (...) sp. z o.o. przeciwko T. W. o zapłatę kwoty 822.337,72 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o przedłożone przez strony dokumenty oraz zeznania świadków.

Sąd I instancji w pełni dał wiarę dowodom w postaci dokumentów zgromadzonych w toku procesu albowiem były kompletne i jasne, wraz z pozostałymi dowodami obrazowały dokładny stan faktyczny sprawy. W tym miejscu należy podkreślić, iż Sąd przyjął, że faktury będące przedmiotem sporu zostały rzeczywiście wystawione, ale potwierdzały nieprawdę. Prawdziwość pozostałych dokumentów nie budziła, w ocenie Sądu I instancji, jakichkolwiek wątpliwości. Wiarygodność i autentyczność przedłożonych dokumentów nie była skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom świadków K. K., M. Z., M. R., J. B., M. W. i J. T. albowiem były spójne, logiczne, uzupełniały się wzajemnie i tworzyły logiczną całość z zebranymi dokumentami.

K. K. zajmuje się marketingiem. Gdyby rzeczywiście były wynajmowane powierzchnie reklamowe, to świadek powinna o tym wiedzieć, a nie posiadała takich informacji. Świadek organizowała udział powoda w targach – zamawiała i przygotowywała materiały na targi. Reklama interaktywna była raz na targach w K.. Świadek nie zamawiała tego. Nie zlecała także tłumaczenia na język obcy, tłumaczeń dokonywała „firma matka”. Jeżeli faktycznie miałyby miejsca szkolenia, to świadek zajmowała się opisywaniem takich faktur. Gdyby zamówienia składał T. W., to świadek też powinna o tym wiedzieć. Przedstawiono jej te faktury pod koniec 2011 r. z pytaniem czego dotyczą, nie potrafiła odpowiedzieć. Nie zlecała reklam przy drogach. Na targach w K. byli przedstawiciele firmy (...), nie wiadomo, czy pozwany miał jakiś wkład w tych targach i czy brał udział. W przypadku zamawiania reklamy od pozwanego, świadek wiedziałaby o tym. Pozwanego widziała raz siedzibie powoda. Nie było żadnych podstaw aby nie dać wiary zeznaniom tego świadka. Pozwany nie przedstawił żadnych dowodów przeciwnych.

Z zeznań świadka M. Z. wynika, że T. W. próbował wytłumaczyć prezesowi powoda, że prace wynikające z faktur były wykonane, ale nie przedstawił umów, zleceń nawet korespondencji mailowej. Co istotne w komputerze T. W. nie było żadnych informacji dotyczących spornych umów, ani współpracy z pozwanym. Wszystkie te nieprawidłowości wyszły na jaw podczas audytu. Sprawdzeniu poddano faktury, które nie zostały opisane przez osoby, które powinny to robić, czyli odpowiedzialne za dany dział w powodowej spółce.

Najpierw został odwołany dyrektor finansowy J. G. (2), który także akceptował faktury, a później T. W.. Dyrektor finansowy był jednocześnie prokurentem. Dodatkowo świadek podała, że pozwany kupował samochody od powoda, za część nie zapłacił.

Świadek M. R. jest pracownikiem powodowej spółki od 2007 r. a od maja 2010 r. na stanowisku kierownika sprzedaży. Świadek potwierdził, że pozwany kupował u powoda także drobne materiały budowlane. Firma pozwanego (...) figuruje w systemie powoda jako nabywca materiałów - „grunty”, zaprawy klejowe.

Świadek potwierdził też, że były niewyjaśnione faktury dotyczące marketingu, reklam, doradztwa szkoleniowego.

Projekt jazu w A. obsługiwał świadek M. R. z C. B.. Faktura za ten projekt została wystawiona przez (...) (k. 88). Jednakże świadek nie potwierdził aby spółka pozwanego uczestniczyła w tym projekcie. Podwykonawcą był T. B.. Świadek zeznał także, iż nie widział reklam na bilbordach. Zeznania te korespondują z zeznaniami pozostałych świadków.

Świadek J. B. nic nie wiedział na temat wykonywania robót ziemnych przez (...), ani o wywozie gruzu i demontażu kostki brukowej. Te prace organizował świadek na placu manewrowym powoda w K. i (...) nie brało w tym udziału. Powierzchnie magazynowe były wynajmowane w sąsiednim budynku, a nie od (...).

Z zeznań tego świadka wynika, że demontażu kostki brukowej i wywozu gruzu dokonywał pan Jabłonecki. Remont dachu też wykonywała inna firma.

Z kolei świadek J. T. potwierdził, że w przypadku zamówienia złożonego przez świadka, faktura była przez niego opisywana na odwrocie.

Świadek M. W. pracuje u powoda od 1995 r. Z firmą (...) zetknęła się dopiero w 2011 r. kiedy okazano jej faktury do wyjaśnienia i weryfikacji czy takie usługi były wykonane. Świadek podpisywała wszystkie faktury dotyczące transportu, a nie widziała takich umów. Pracowała w dziale logistyki. Z zeznań świadka wynika, że powód miał oferty od firm spedycyjnych, ale korzystał w zasadzie ze stałych przewoźników.

Zeznania wymienionych świadkach w sposób jednoznaczny wskazują, że prace i usługi będące przedmiotem spornych faktur nie zostały wykonane na rzecz powoda przez firmy (...). Nie było takiej możliwości, brak jest jakichkolwiek innych dokumentów na potwierdzenie zawarcia takich umów. Nie ulega wątpliwości, iż zawarcie konkretnych umów powinno być udokumentowane nie tylko fakturą, tym bardziej jeżeli pracownicy powoda nic nie wiedzieli o takich umowach. W dokumentacji powoda natomiast nie było żadnych ofert na przedmiotowe usługi, zamówień, zleceń, wersji projektów, nawet w formie maili. W tym miejscu należy podkreślić, że na części faktur jest odwołanie do umowy poprzez zapis „zgodnie z umową”, ale takich umów nie ma. Zaznaczenia także wymaga, że część usług w ogóle nie była potrzebna powodowi, ponieważ korzystał w tym zakresie z wykonawstwa innych firm niż pozwanego, jak np. do robót budowlanych, usług transportowych, wynajęcia magazynu, wykonania tłumaczenia.

Generalnie zamówienia dla powoda składali kierownicy działów, którzy opisywali czego dotyczą faktury. Żaden z pracowników powoda nie potwierdził faktu zawarcia i wykonania umów wynikających z faktur.

Jeżeli chodzi o zeznania pozwanego, to Sąd Okręgowy dał im wiarę jedynie w tym zakresie gdzie przytoczył okoliczności bezsporne lub potwierdzone innymi dowodami. Pozostała część zeznań pozwanego pozostaje w rażącej sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym.

Natomiast świadek T. W. w większości odmówił odpowiedzi na zadane pytania z uwagi na toczące się postępowanie karne.

W ocenie Sadu I instancji zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, że pozwany wykorzystał swoją dobrą znajomość z wiceprezesem zarządu powoda T. W. i wystawiał fikcyjne faktury. Niewątpliwie pozwany działał w porozumieniu z

T. W., który odbierał i akceptował do zapłaty te faktury, mimo posiadanej wiedzy o ich niezasadności. Przeciwno T. W. toczy się odrębne postępowanie.

Sąd oddalił wniosek pozwanego o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia sprawy X GC (...) toczącej się przed SO Ł. albowiem nie zachodziły przesłanki z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd oddalił także wnioski dowodowe pozwanego zgłoszone w piśmie z 25 czerwca 2013 r. jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Nie ulega wątpliwości, iż powód poprzez zapłatę na rzecz pozwanego fikcyjnych należności doznał szkody.

Sąd Okręgowy wskazał, że wyrządzenie szkody przez czyn niedozwolony jest samoistnym źródłem stosunku obligacyjnego i skutkuje zaistnieniem odpowiedzialności odszkodowawczej.

Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej są:

- 1) zaistnienie szkody,
- 2) wystąpienie faktu, za który ustawa czyni odpowiedzialnym określony podmiot, czyli czynu niedozwolonego,
- 3) związek przyczynowy między czynem niedozwolonym, a szkodą w tej postaci, iż szkoda jest jego zwykłym następstwem.

Odnosząc się do pierwszej z powyższych przesłanek, stwierdzić należy, że powód w wyniku działań pozwanego poniósł szkodę majątkową dokonując niezasadnej zapłaty.

Druga z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej też została spełniona. Pozwany widział, że przedmiotowe prace i usługi nie były wykonane, pomimo tego odebrał i zaakceptował do wypłaty faktury. Pieniądze wpłynęły na rachunek pozwanego.

Zachodzi również związek przyczynowy między czynem niedozwolonym, a szkodą w tej postaci, iż szkoda jest jego zwykłym następstwem.

Wysokość szkody Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o faktury VAT i potwierdzenia ich zapłaty, przyjmując należności pomniejszone o podatek VAT. Powód odprowadził podatek VAT od tych należności. Do chwili obecnej nie uregulował tej kwestii z Urzędem Skarbowym. Brak więc było podstaw do zasądzenia dochodzonych należności brutto. Powód byłby w tym zakresie bezpodstawnie wzbogacony.

Kwota netto należności niezasadnie zapłaconych przez powoda z tytułu faktur wystawionych przez (...) s.c. wyniosła 143.200,00 zł, odsetki na dzień 20.11.2012 r. od kwot netto – 37.542,32 zł, razem 180.742,33 zł. Natomiast z tytułu faktur wystawionych przez A. M. Polskie Centrum Logistyczne odpowiednio: 271.970,08 zł i 121.707,55 zł, razem 393.677,63 zł. Od tego należało odjąć kwotę 2.800,00 zł za matę do masażu, która rzeczywiście była kupiona jako prezent dla poprzedniego wiceprezesa.

Sąd Okręgowy podkreślił, że art. 232 k.p.c. nakłada na strony obowiązek wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Pozwany był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika i nie przedstawił żadnych dowodów, które podważyłyby wiarygodność twierdzeń powoda i zeznań zgłoszonych przez niego świadków. Pozwany nie udowodnił także, że roszczenie jest częściowo przedawnione. Z dowodów przedstawionych przez powoda wynika, że o fikcyjnych fakturach dowiedział się dopiero w październiku 2011 r. Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie ma zastosowania art. 442¹ § 1 k.c. Termin 3 letni określony w tym przepisie nie upłynął.

Po tak poczynionych ustaleniach, należało przyjąć, iż powód doznał szkody na podstawie art. 415 k.c. w łącznej wysokości 571.619,95 zł i orzec jak w pkt I wyroku.

O odsetkach orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu na podstawie art. 481 § 1 k.c. Pozwany w tej dacie pozostawał już w opóźnieniu. Powód miał prawo dokonać kapitalizacji odsetek.

W pozostałej części powództwo należało oddalić jako bezzasadne,

O kosztach orzeczono w punkcie III wyroku, na podstawie art. 100 k.p.c. w myśl zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów. Koszty powoda to: opłata 35.069,00 zł; zaliczka 300,00 zł; wynagrodzenie pełnomocnika 7.200,00 zł, opłata skarbową 17,00 zł, łącznie 42.586,00 zł. Powód wygrał sprawę w 81 %. Powodowi należały się koszty w wysokości 34.494,66 zł.

Koszty pozwanego to: wynagrodzenie pełnomocnika 7.200,00 zł, opłata skarbową 17,00 zł, zaliczka 300,00 zł, razem 7.517,00 zł. Pozwany wygrał sprawę w 19%. Pozwanemu należały się koszty w wysokości 1.428,23 zł.

Po kompensacji należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 33.066,43 zł.

O nieuiszczonych wydatkach za zwrot kosztów stawienia świadków orzeczono na podstawie art. 113 k.s.c. w zw. z art. 100 k.p.c.

Apelację od wyroku złożył pozwany zaskarżając wyrok w pkt 1,3,4,5 zarzucił:

1) nieważność postępowania opartą na przepisie art. 379 pkt 3 kpc z uwagi na fakt, że o to samo roszczenie toczy się przed Sądem Okręgowym w Ł. X Wydział Gospodarczy sprawa wszczęta wcześniej, a podstawą roszczenia (jak wskazuje pełnomocnik powódki w treści pisma procesowego z dnia 22 kwietnia 2013 r.) jest art. 293 hsh i ma ono ścisły związek z roszczeniem dochodzonym w przedmiotowym postępowaniu,

2) naruszenie przepisu prawa materialnego, tj. art. 442² § 1 kc poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe i bezzasadne przyjęcie, że w realiach sprawy w stosunku do części z dochodzonych faktur nie upłynął 3-letni termin przedawnienia roszczeń z nich wynikających, w sytuacji gdy prawidłowa wykładnia przesłanek powołanego przepisu poparta prawidłową oceną zgromadzonego w sprawie materiału procesowego i dowodowego prowadzić winna do odmiennych wniosków sądu w tej materii, bowiem w powodowej spółce w związku z ciężącym na niej i skutecznie realizowanym ustawowym obowiązkiem corocznego badania sprawozdań finansowych takie badania były regularnie wykonywane (okoliczność przez powódkę przyznana), a fakt, iż biegły rewident nie wnosił w tym zakresie zastrzeżeń nie oznacza, że dzień, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia podlegał odpowiedniemu przesunięciu, w rezultacie pozwany nie miał prawa uchylić się od obowiązku spełnienia świadczenia,

Ewentualnie, gdyby Sąd odwoławczy nie podzielił poglądu skarżącego zawartego w pkt 1 bądź 2 zarzutów odnośnie zaistnienia przesłanki nieważności postępowania bądź jak wskazano w dalszej kolejności naruszenia przez sąd I instancji prawa materialnego, zaskarżonemu wyrokowi na tożsamej podstawie zarzucił

3) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, w konsekwencji również naruszenie przepisu postępowania, które mogło mieć wpływ na treść ostatecznego rozstrzygnięcia, tj. przepisu art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie przez sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w trakcie przewodu sądowego, dokonanej w sposób wybiórczy, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na pełnym pominięciu dla oceny zaistnienia przesłanek z art. 410 kc w zw. z art. 415 kc faktów objętych materiałem dowodowym i procesowym w sprawie, w tym przede wszystkim faktu, iż pozwany wykorzystując swoją dobrą znajomość z wiceprezesem zarządu powódki T. W. wystawiał na jej rzecz fikcyjne faktury, a postępowanie dowodowe podobnie w żadnym zakresie nie dostarczyło sądowi argumentów za obroną przez powoda taktyką procesową, a co przy właściwym zastosowaniu zasad logiki i doświadczenia życiowego prowadzić winno do odmiennych ustaleń i wniosków niż przyjęte za podstawę orzeczenia, w szczególności w zakresie przyznania

waloru wiarygodności zeznaniom świadków z ramienia powoda, pozostających de facto w relacji zależności od niego jako pracodawcy,

4) naruszenie przepisu postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. art. 261 § 1 kpc poprzez przyznanie świadkowi T. W. prawa do odmowy składania zeznań, w sytuacji gdy świadkowi prawo takie nie przysługiwało (przysługiwało mu zaś prawo do odmowy odpowiedzi na zadane mu pytania, natomiast Sąd żadnych pytań do niego nie skierował – e-protokół z przesłuchania świadka),

5) naruszenie przepisu postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj. 328 § 2 kpc, mające wpływ na ostateczną postać orzeczenia, poprzez sporządzenie treści uzasadnienia z pogwałceniem wytycznych powyższego przepisu, materializujące się w niewystarczającym wskazaniu faktów, na których sąd oparł swoje ustalenia, w tym poprzez wielokrotnie dowolne przyjęcia faktów uznanych przez sąd za udowodnione, w sytuacji braku podstaw do takiego przyjęcia.

Powołując się na powyższe zarzuty wniósł o:

- 1) uchylenie wyroku w zaskarżonej części i odrzucenie pozwu,
- 2) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu wywołanych postępowaniem przed sądem I instancji,
- 3) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed instancją odwoławczą.

Ewentualnie w razie nieuwzględnienia zarzutu z pkt. 1, natomiast uwzględnienia zarzutu z pkt 2 apelacji o:

- 1) zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia w pkt. 1 poprzez oddalenie powództwa w całości,
- 2) zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia w pkt. 3 poprzez zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu wedle norm przepisanych prawem
- 3) uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia w pkt 4 i 5 oraz umorzenie postępowania w tym zakresie,
- 4) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed instancją odwoławczą.

Ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T. wraz z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia co do kosztów postępowania za instancją odwoławczą.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji oraz wywiedzione na tej podstawie konsekwencje prawne i przyjmuje je za własne.

Zarzut nieważności postępowania jest chybiony. Z art. 379 pkt. 3 k.p.c. wynika wprost, że nieważność postępowania zachodzi jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona. Przepis nie może znaleźć zastosowania albowiem, spór zawisły przed Sądem Okręgowym w Ł., X Wydział Gospodarczy, sygn. akt X GC (...), który zdaniem apelującego ma uzasadniać nieważność postępowania, nie toczy się między tymi samymi stronami, gdyż pozwanym przez (...) sp. z o.o. jest były wiceprezes T. W., nie obejmuje tego samego roszczenia, co wynika wprost z porównania zaskarżonego wyroku (i całego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie) z odpisem pozwu o zapłatę przeciwko T. W. złożonym do akt wraz

z pismem powódki z dnia 28.11.2013 r. Oba powództwa są oparte na całkowicie odmiennej podstawie faktycznej i prawnej, dotyczą innych zdarzeń, zaś dla tożsamości sporu niezbędna jest tożsamość podstawy faktycznej i prawnej roszczenia.

Za chybiony również należy uznać podniesiony w apelacji pozwanego zarzut przedawnienia.

Zgodnie z art. 442¹ kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia, jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. W odniesieniu do żadnej z kwestionowanych faktur nie upłynął jeszcze termin dziesięciu lat od daty ich zapłaty (a więc od daty powstania szkody) – najstarsza z faktur została wystawiona w 2007 r. Nie upłynął również termin trzech lat od daty powzięcia wiadomości o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Jak wynika z materiału dowodowego kontrola działu księgowości, w toku której ujawniono nieprawidłowości miała miejsce w okresie od 3.10.2011 r. do 13.10.2011 r. Dopiero podczas tej kontroli pracownik księgowości powoda dostał do weryfikacji trzy faktury w celu sprawdzenia czy usługi w nich wymienione faktycznie zostały wykonane. Wcześniejsze coroczne badania sprawozdań finansowych realizowane w latach 2007-2011 takich nieprawidłowości nie ujawniły. Jeżeli pozwany twierdzi, że powód posiadał wiedzę, dokonywał wypłat na podstawie fikcyjnych faktur, to powinien tą okoliczność udowodnić. Na nim zgodnie z regułą wynikającą z art. 6 kc ciąży obowiązek dowodowy wykazanie okoliczności, z której wywodzi dla siebie korzystne skutki prawne.

Niezależnie od powyższych rozważań, roszczenie zasądzone wyrokiem Sądu Okręgowego w T., nie jest przedawnione także z uwagi na art. 442¹ § 1 kc, zgodnie z którym jeżeli szkoda wynika ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. Skoro wystawione przez pozwanego faktury zostały zapłacone, „mimo że usługi wynikające z faktur nigdy nie zostały wykonane na rzecz powoda” (str. 5-6 uzasadnienia wyroku) bo bez wątplenia doszło do oszustwa. Istotne jest przy tym, że dla ustalenia faktu zbrodni lub występku – jako przyczyny szkody nie jest konieczne uprzednie skazanie sprawcy. Sąd cywilny może dokonać w tym względzie własnych ustaleń co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Nie można w ocenie Sądu Apelacyjnego zgodzić się z kolejnym zarzutem apelacji naruszenie art. 233 kpc. Skuteczne postawienie tego zarzutu wymaga od apelującego wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, albowiem tylko to może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Swobodna ocena dowodów pozwala w przypadku sprzeczności wniosków płynących z przeprowadzonych dowodów jednym dać wiarę, a innym odmówić wiarygodności. Tymczasem powód nie podjął nawet próby wykazania, że zasady te zostały naruszone. Pozwany nie wykazał sprzeczności w zeznaniach świadków, nie przedstawił również dowodów przeciwnych, w żaden sposób nie podważył logicznego rozumowania sądu. Podnoszony przez apelującego fakt, iż świadkowie, którzy zeznawali w sprawie są pracownikami powoda w żaden sposób nie podważa ich wiarygodności. Pozwany w toku procesu był reprezentowany przez pełnomocnika profesjonalistę, a mimo to nie złożył żadnych, dowodów przeciwnych, z których wynikałoby, że wystawione przez niego faktury znajdowały pokrycie w sprzedaży usług bądź towarów.

Nie zasługuje również w ocenie Sądu Apelacyjnego na uwzględnienie kolejny z zarzutów apelacji tj. naruszenie art. 261 § 1 kpc.

Wbrew twierdzeniom pozwanego świadek T. W. został pouczony przez Sąd Okręgowy o treści art. 261 § 2 kpc i oświadczył, że będzie korzystał z przysługującego mu prawa odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania z uwagi na prowadzone postępowanie karne. Z protokołu rozprawy z 30.10.2013 r. wynika, że świadek nie odmówił składania zeznań w całości, a jedynie odmówił odpowiedzi na poszczególne pytania Sądu dotyczące współpracy z pozwanym. Podkreślić należy, że z protokołu rozprawy wynika, że pytanie dotyczące współpracy świadka z pozwanym zadał

świadkowi zarówno Sąd jak i pełnomocnik pozwanego (k-375-376). Zatem nie można zgodzić się z argumentacją apelacji, iż T. W. nie były zadawane pytania.

Sąd Okręgowy wbrew zarzutom apelacji sporządził uzasadnienie zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 328 § 2 kpc. Zgodnie z art. 328 § 2 kpc uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Uzasadnienie skarżonego wyroku zawiera wszystkie te elementy. Podkreślić należy, że apelujący naruszenie art. 328 § 2 kpc upatruje w niewystarczającym wskazaniu faktów, na których sąd oparł swoje ustalenia, w tym poprzez wielokrotne dowolne przyjęcie faktów uznanych przez Sąd za udowodnione w sytuacji braku podstaw do takiego przyjęcia. Tymczasem apelujący nie podjął nawet próby wskazania, o które fakty może chodzić, jakie są przyczyny podważające wiarygodność ustaleń stanu faktycznego i ewentualnie jakie są dowody wskazujące na konieczność dokonania odmiennych ustaleń stanu faktycznego.

Mając powyższe na uwadze w ocenie Sądu Apelacyjnego apelację pozwanego jako całkowicie bezzasadną w oparciu o art. 385 kpc należało oddalić.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 kpc.